

244a

Maatwerk voor sectoren

Juni 2020

Aanleiding inventarisatie

Kamerbrief Noodpakket 2.0 28-05-2020:

“Het kabinet zal onderzoeken of ondernemingen in kapitaalintensieve sectoren met hoge vaste lasten, die ook na 1 oktober nog zeer forse omzetzettingen doormaken, en als gevolg van overheidsmaatregelen rond Corona een moeilijk toekomstperspectief hebben, door de overheid ondersteund kunnen worden in een beweging richting een toekomstbestendig verdienmodel. Het kabinet zal hiervoor vooruitkijkend de vinger aan de pols houden en zal zich hierbij laten adviseren door werkgevers en werknemers.”

De uitdaging voor kapitaalintensieve bedrijven

- TVL is belangrijke steunmaatregel voor veel kleine bedrijven.
- Voor kapitaalintensieve sectoren/bedrijven die sterk beperkt zijn door overheidsmaatregelen biedt de TVL onvoldoende soelaas.
- Bedrijven kunnen vaste lasten ook maar beperkt 'ontlopen' met andere woorden er is, zeker op korte termijn weinig mogelijkheid aan te passen zonder gigantische kapitaalverliezen.
- De problematiek geldt met name voor sectoren die door overheidsmaatregelen op slot zijn gezet (ook na juni) en/of door de maatregelen sterk beperkt worden in de mogelijkheden om omzet te draaien (vaak ook nog tegen hogere kosten)
- Deze sectoren hebben voor de duur van de pandemie - en een aantal ook daarna - een nieuw/aangepast businessmodel nodig. Die transitie moet nog gemaakt worden.
- Dit gaat op dit moment met name om binnenlandse – tot voor kort gezonde – bedrijven die het niet lang meer volhouden; dit beperkt zich niet tot het mkb.
- Echter ook bedrijven die in hoge mate internationaal zakendoen hebben te maken met vraaguitval en aanbodschokken in toeleveranties van grondstoffen. Inschatting is dat dit lopende het jaar snel zal verergeren. Dit zijn vaak ook kapitaalintensieve sectoren. Kan dus zijn dat de problematiek zal toenemen
- Om te zorgen dat deze kapitaalintensieve bedrijven die beperkt zijn door overheidsmaatregelen niet omvallen, pleiten we voor maatwerk voor deze categorie voor de periode vanaf 1 juni en verder.

Economie-brede effecten Corona

Nederlandse economie wordt stevig geraakt door Corona

CPB (26/3): -1,2% (scenario I) tot -7,7% (scenario IV)

IMF (14/4): -7,5%

DNB (8/6): -6,4%

ter vergelijking 2009: -3,7%

- **Zwaarst geraakte sectoren:**
- **ABN AMRO (27/3):** Leisure, industrie, retail, transport & logistiek
- **ING (8/4):**
 - zwaar geraakt: Uitzenders, retail, non-food, horeca, luchtvaart
 - flinke afname Technologische industrie, weg-watervervoer
 - gem. afname Groothandel, chemie, maakindustrie
- **Rabobank (8/6):** Horeca, overige zakelijke dienstverlening, industrie, informatie- en communicatie

Vooral het MKB wordt geraakt

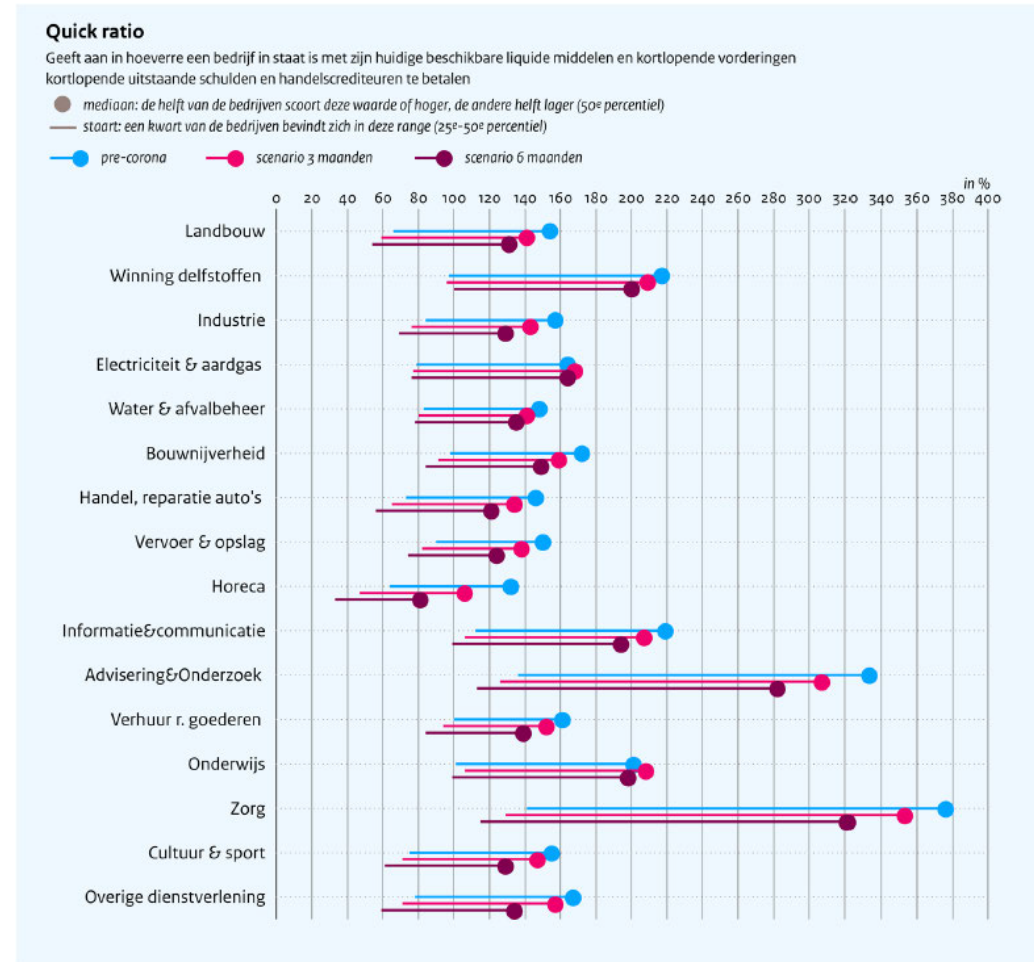
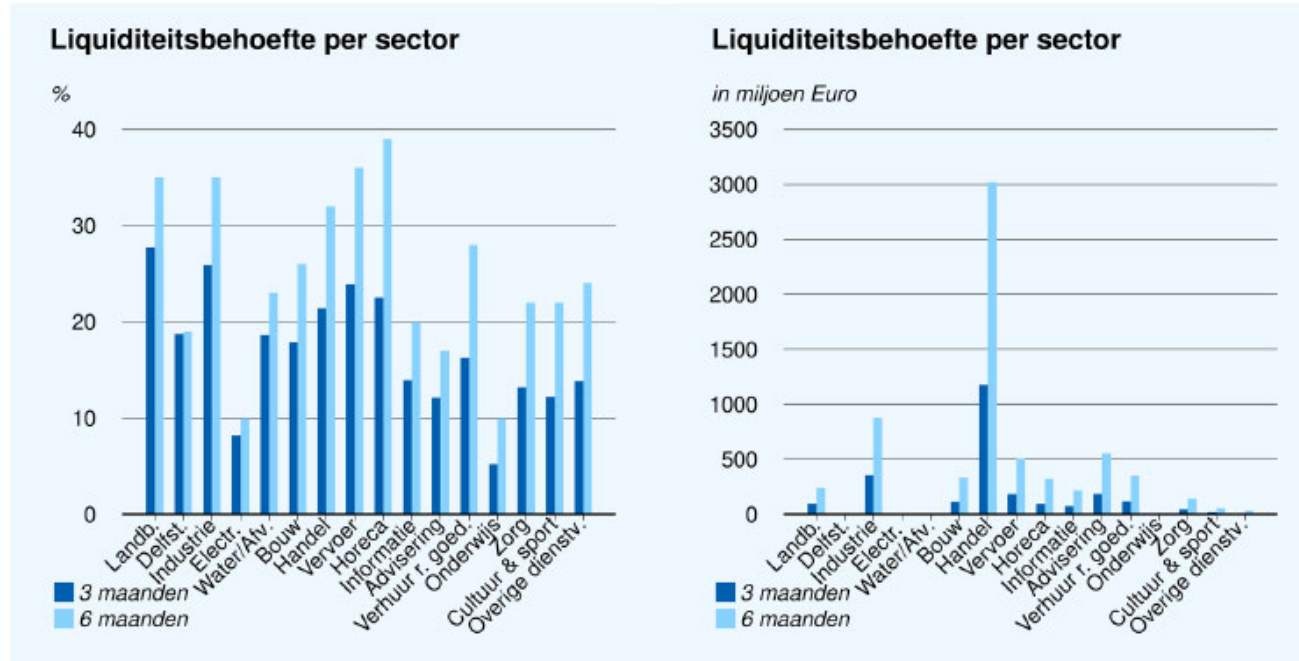
	2020					2021				
	CEP	scenario 1	scenario 2	scenario 3	scenario 4	CEP	scenario 1	scenario 2	scenario 3	scenario 4
toegevoegde waarde										
klein	1,25	-2,50	-8,75	-12,00	-10,50	1,50	4,25	4,75	1,75	-3,50
midden	1,25	-3,25	-9,50	-13,25	-13,25	1,50	5,00	3,50	1,25	-4,75
MKB	1,25	-2,75	-8,75	-12,25	-11,00	1,50	4,50	4,50	1,75	-3,75
groot	1,50	-2,00	-7,00	-10,50	-10,50	1,75	4,50	4,25	2,00	-3,75
arbeidsvolume										
klein	0,50	-3,00	-9,00	-11,00	-9,50	0,25	2,50	4,00	1,25	-3,75
midden	0,75	-3,50	-10,00	-12,75	-12,00	0,25	3,25	3,25	1,50	-5,25
MKB	0,50	-3,25	-9,25	-11,50	-10,00	0,25	2,75	4,00	1,25	-4,25
groot	1,00	-2,50	-7,25	-9,75	-9,75	0,50	3,00	3,50	1,75	-4,50

Liquiditeitsproblemen (1)

Maatwerk voor sectoren

Grote liquiditeitsbehoefte in veel sectoren

Quick ratio onder druk

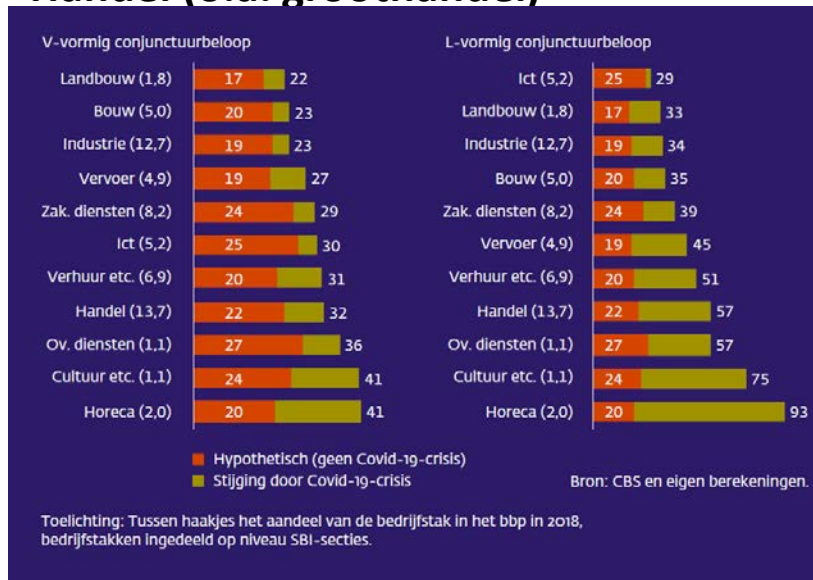

Liquiditeitsproblemen (2)

DNB: Percentage bedrijven met (te verwachten) liquiditeitsproblemen naar sector

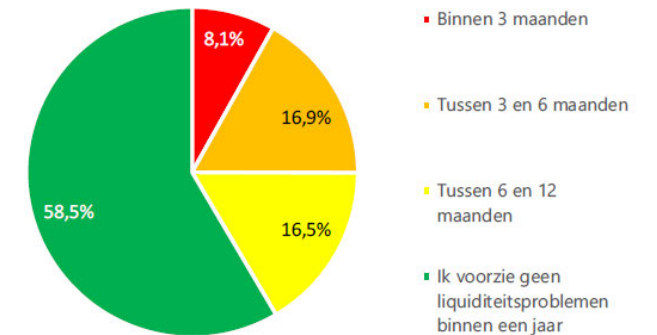
Sterkst getroffen:

- Horeca
- Leisure (cultuur, recreatie)
- Overige diensten
- Handel (o.a. groothandel)

Liquiditeitsproblemen gaan gevolgen hebben voor arbeidsmarkt – zie FME Covid-enquête

Liquiditeit
42% van de ondernemers verwacht ondanks de maatregelen nog altijd binnen 12 maanden liquiditeitsproblemen.

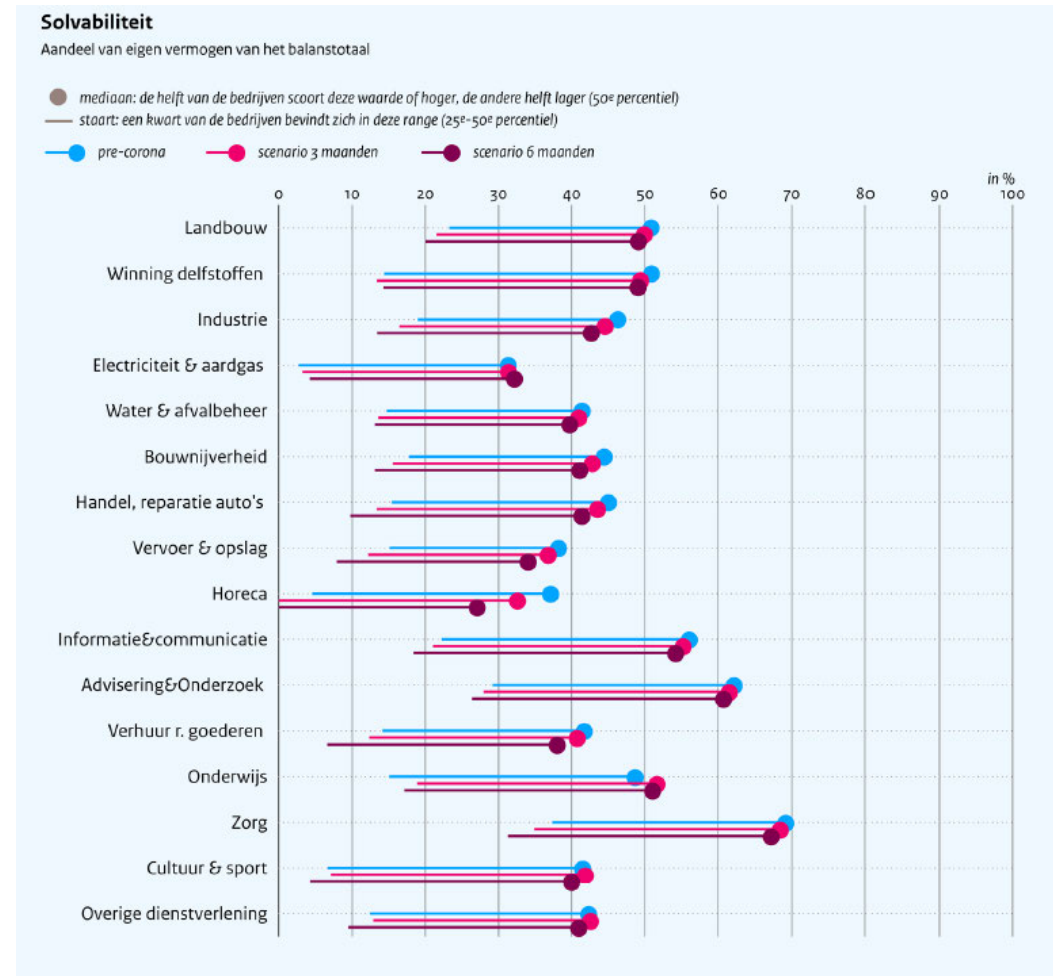

Maatregelen liquiditeit
64% overweegt HR maatregelen te treffen, zoals afschalen flexschil, een vacaturestop, het niet verlengen tijdelijke contracten of een reorganisatie.

Bron: DNB, FME

Crisis heeft ook gevolgen voor solvabiliteitspositie

CPB: *“Uit de scenario’s blijkt dat vooral aan de onderkant van de verdeling solvabiliteitsproblemen op zullen treden. Dit geldt voornamelijk voor de sectoren **industrie, handel, vervoer, horeca, verhuur van roerend goederen en cultuur en sport.**”*

Bron: CPB

Veel sectoren zijn kapitaalintensief

Voorbeelden van sectoren waarbij vaste lasten veel groter zijn dan personeelskosten:

sector / branche	vaste lasten	personeelskosten
film- en tv-productie	72%	6%
luchtvervoer	62%	22%
elektrotechnische industrie	46%	7%
vervoer over water	43%	16%
logiesverstrekking (hotels, bungalows)	40%	27%
telecommunicatie	37%	17%
verhuur van roerende goederen (auto's, machines)	35%	11%
drankenindustrie	34%	14%
diensten op het gebied van informatie	34%	13%

Veel sectoren worden door maatregelen getroffen

Maatwerk voor sectoren

Gesloten:

- Evenementen en festivals
- Clubs en discotheken
- Kansspelsector
- Binnensport
- Sauna en wellness

Beperkende maatregelen:

- Horeca
- Zalencentra
- Bioscopen
- Dagattractieparken en dierentuinen
- Theaters
- Touringcarbedrijven

Negatief reisadvies:

(ook in OV):

- Reisbranche
- Bedrijfscatering

Indirect getroffen (toeleveranciers):

- Transportbedrijven
- Groothandel horeca

NB: Indien gewenst, is het mogelijk voor de meeste van genoemde sectoren en branches een inschatting te maken om hoeveel bedrijven het gaat en hoeveel werknemers daar werken

Vaak weinig compensatie vaste lasten

Voorbeelden van compensatie vaste lasten via TVL bij individuele – *door maatregelen getroffen* - bedrijven:

• Horecabedrijf (20 medewerkers):	vaste lasten 30% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	30%
• Gemiddeld bungalowbedrijf:	vaste lasten 57% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	15%
• Attractiepark:	vaste lasten 27% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	3%
• Gemiddeld touringcarbedrijf (9 bussen)	vaste lasten NB omzet	compensatie TVL / vaste lasten	43%
• Groter Touringcarbedrijf (2x gemiddeld)		compensatie TVL / vaste lasten	19%
• Standbouwer	vaste lasten 10% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	46%
• Evenementenlocatie	vaste lasten 54% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	3%
• Evenementenbedrijf	vaste lasten 13% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	7%
• Entertainmentbedrijf	vaste lasten 18 – 82% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	0 - 1%
• Kleine club/ disco	vaste lasten 27 - 32% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	28 - 33%
• Grote club / disco	vaste lasten 29 – 34% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	15 – 17%
• Kansspelbedrijf	vaste lasten 54% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	1%

Vaak weinig compensatie vaste lasten

Vertrouwelijk

Voorbeelden van compensatie vaste lasten via TVL bij individuele – *door maatregelen getroffen* – bedrijven*:

• Horecabedrijf (20 medewerkers) (eigen berekening obv CBS):	vaste lasten 30% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	30%
• Typisch veel voorkomend bungalowbedrijf (cijfers Hiswa Recron):	vaste lasten 57% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	15%
• Attractiepark (–voorbeeld Club van elf / naam onbekend, maar obv cijfers makkelijk herleidbaar en dat is ongewenst):			
	vaste lasten 27% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	3%
• Gemiddeld touringcarbedrijf (cijfers KNV)	vaste lasten NB omzet	compensatie TVL / vaste lasten	47%
• Groter Touringcarbedrijf (2x gemiddeld)	compensatie TVL / vaste lasten	24%	
• Standbouwer (Laarhoven design)	vaste lasten 10% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	46%
• Evenementenlocatie (gemiddelde berekend van Beurs van Berlage, NBC, Hart van Holland en Muntgebouw; individuele cijfers ook beschikbaar)			
	vaste lasten 54% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	3%
• Evenementenbedrijf (cijfers kenniscentrum evenementen – gemiddelde van 8 geanalyseerde bedrijven. Cijfers van 8 individueel bekend, namen bij ons (nog) niet)	vaste lasten 13% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	7%
• Entertainmentbedrijf (Stage Entertainment)	vaste lasten 18 – 82% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	0% - 1%**
• Kleine club/ disco (voorbeelden van KHN)	vaste lasten 27 - 32% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	28 - 33%
• Grote club / disco	vaste lasten 29 – 34% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	15 – 17%
• Kansspelbedrijf (Novomatic Netherlands)	vaste lasten 54% omzet	compensatie TVL / vaste lasten	1%

Verdere ondersteuning nodig: opties

- Schadeloosstelling regeling?
- Transitiefonds naar nieuwe verdienmodellen?
- Een loket bij RVO die maatwerk levert, bijvoorbeeld op basis van volgende criteria:
 1. Is het bedrijf door overheidsmaatregelen getroffen ? Welke overheidsmaatregelen zijn hiervoor relevant ?
 2. Heeft het bedrijf ook na oktober tenminste 30% omzetsderving voor langere termijn ?
 3. Is het bedrijf onvoldoende geholpen door NOW & TVL t/m oktober ? (De opening was er nadrukkelijk voor de wat grotere bedrijven die te weinig hebben aan de 50k TVL)
 4. Is er miv oktober wijziging van verdienmodel nodig voor de langere termijn levensvatbaarheid?
- Snellere versoepeling van de maatregelen op basis van TNO-onderzoek, zoals 1. naar risicobeperking door combinatie ventilatiemaatregelen of buitenlucht met chirurgisch mondkapje type 1 (ook binnen het OV en andere vervoersmiddelen) en 2. de afstand waarbinnen grote druppels neervallen.